

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XIX. De subjecto & augmento Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO DECIMA-NONA.

De subjecto, & augmento Fidei.

DE solis subjectis rationalibus est sermo, res siquidem irrationales, Fidei capaces esse nullo pacto possunt, utpote qua spiritualis est, omnique potentia materiali improportionata. In quibus ergo subjectis rationalibus Fides reperitur hic inquirimus, hominibus scilicet & Angelis, iisque tum viatoribus tum comprehensoribus. Difficultas etiam est de animabus in Purgatorio detentis, qua quamvis à viâ hujus vita discesserint, necdum tamen plenè sunt in termino, nec beatitudinem adepti. Ultimo de damnatis, tum hominibus tum Angelis agendum, & num Fides in iis etiamnum permaneat investigandum.

SECTIO PRIM A.

In quibus subjectis reperitur Fides:
& primò de viatoribus.

I.
Viatores omnes per se loquendo sunt Fidei capaces.

VIATORES omnes, tum homines, tum Angelos esse per se loquendo Fidei capaces communis est Theologorum opinio. Per se, inquam, loquendo; ii enim qui rationis usu destituti sunt, amentes scilicet & infantes, actum Fidei elicere de lege ordinariâ non possunt. Dixi de lege ordinariâ, Beatissimæ namque Virgini hoc à Deo concessum fuisse privilegium, ut nimirum in ipsâ etiam infantia, primisque vitæ annis imò diebus, & Fidei perfectos, amorisque ferventissimos actus eliceret constans omnium est sententia: quod præterea sancto Joanni Baptistæ in infantia contigisse credimus.

Privilegium VIRGINI concessum.

II.
Negant aliqui Angelos in statu viâ habuisse Fidem.

Circa viatores ergo difficultas est primò de Angelis, dum adhuc in viâ existerent, utrum scilicet habuerint Fidem. Negat Hugo de Sancto Victore libro primo de Sacramentis, parte 5. c. 14. & parte 6. cap. similiter 14. Magister in 2. Dist. 23. Halensis & alii, qui eos, non Fidem, actum scilicet obscurum, sed claram & perfectam mysteriorum revelatorum cognitionem, etiam in viâ habuisse affirmant, operationum omnium supernaturalium fundamentum.

III.
Angeli omnes dum in viâ versantur, habuerunt Fidem.

Contrarium tamen, omnes scilicet Angelos in viâ habuisse Fidem, cum Doctore Angelico 2. 2. quæst. 5. art. primo, tenet communis schola Theologorum, Caietanus hoc ipso loco, Bannez, Arragon, & alii. Valentia q. 5. puncto primo. Vasquez 1. parte, tomo secundo, Disp. 135. c. 3. & tertia parte, tomo primo, Disput. 53. cap. 1. & alii passim; qua proinde sententia omnino est tenenda. Ratio vorò est; nam ut rectè S. Thomas citatus, cum Angeli non sint creati in gloria,

erant verè viatores, ac proinde habere debebant cognitionem propriam viæ, hæc autem est Fides, qua nimirum divina mysteria, non clarè cernuntur, sed veluti per speculum in ænigmatè. Confirmatur: Angeli enim, cum ab initio non fuerint in patriâ, erant in statu accedendi ad Deum, accedentem autem ad Deum oportet credere, ut ait Apostolus ad Hebræos c. 11. v. 6. Confirmatur secundo: Angeli siquidem juxta omnes erant creati in gratiâ, & consequenter erant justî & grati Deo, Sine Fide autem impossibile est placere Deo, ut docet idem Apostolus loco citato. Habacuc etiam secundo, vers. 4. dicitur, Justus in fide vivit; ergo cum fuerint justî & viatores, habere debebant Fidem, quamvis hæc eorum Fides diversæ rationis fuerit à fide hominum, ut supra, Disputatione decima-septimâ, sectione secundâ, num. 2. & sequentibus est dictum. Conveniebant etiam ut Angeli, qui in corpore pati non poterant, captivando intellectum, Deo per Fidem obsequia mentalia præstarent, & hoc modo beatitudinem mererentur.

Offenditur Angeli in viâ credidisse mysteria à Deo revelata.

Status gratiæ in viatoribus Angelis requisitæ Fidem.

Verùm contra dicta gravis occurrit difficultas, saltem de primo Angelo (reliquos enim per primum circa Fidei mysteria fuisse illuminatos docent passim cum Divo Thoma Theologi, siquæ habuerunt revelationem eorum obscuram) is namque evidenter noverat mysterium Trinitatis exempli causâ, & alia sibi à Deo fuisse revelata, unde ibi non erat obscuritas, quæ nihilominus ad Fidem est necessariò requisita, sed habuit notitiam evidentem illorum mysteriorum; ex unâ enim parte habuit evidentiam attestationis divinæ, aliunde verò clarè sciebat Deum esse in dicendo infallibilem, ergo cognitio inde orta non potuit esse Fides, sed scientia, cum usquequaque fuerit evidens.

IV.
Difficultas quo pacto primus Angelus potuit habere Fidem.

Hanc difficultatè latè tractavi supra, Disput. sect. 5. & 6. ubi dixi primum etiam Angelum non habuisse evidentiam testimonii divini, nec clarè cognovisse

V.
Primus Angelus non

SECTIO SECUNDA.

Vtrum in beatis sit, vel esse possit Fides.

habuit evidentiā attestatam divinā. cognovisse Deum tunc locutum esse, & mysteria illa ipsi revelasse, ut ibidem fuse declaratum est: nec in presenti necessarium est illic dictis quidquam adjicere.

VI. *Primi parentes in statu innocentia habebant Fidem.* Secunda difficultas circa viatores est de primis parentibus, utrum scilicet Adamus & Eva in statu innocentia habuerint Fidem. Qui numero secundo dixerunt Angelos, dum essent in via, non habuisse Fidem, idem hic affirmant de primis parentibus in statu innocentia. Contrarium tamen cum auctoribus numero tertio citatis affirmandum, Adamum videlicet & Evam in statu innocentia habuisse Fidem, quod eodem modo probatur, quo hic probatum est Fidem in Angelis, dum adhuc essent in via, fuisse repertam, argumentaque contraria eodem modo sunt solvenda. Hæc communis est Sanctorum Patrum sententia, inter quos S. Ambrosius lib. 5. epist. 33. cum Adamo loquens sic habet: *Agnoscis te esse nudum, quia bone indumenta fidei perdidisti.* Quod etiam de Beatissima Virgine, Apostolis, aliisque dicendum esse ostendi Disput. illa undecima, sect. quinta.

VII. *Anima in Purgatorio habent Fidem.* Tertia hac in re difficultas est de animabus in Purgatorio detentis; quamvis namque inter vivos esse desiderint, & hoc sensu non sint in via, nec completè inter viatores censeri possint, nondum tamen sunt in termino, nec Dei visione potuntur: quare non est cur habitum supernaturalem Fidei, quem in vita habuerunt, amittant. Deinde tendunt etiamnum ad beatitudinem, eamque desiderant & expectant, hæc autem supponunt Fidem. Præterea sunt justæ, & perfectio actu supernaturali Charitatis Deum super omnia diligunt, hic autem actus cognitionem supernaturalem, à qua regulatur, supponit. Cum ergo peregrinentur adhuc à Domino, ambulant per Fidem, & ut benè Coninck, cum necdum venerit quod perfectum est, non est cur evacuetur quod ex parte est.

VIII. *Animæ Charitatis in eis regulabatur per Fidem.* Dices: Habebant evidentiam in attestante, ergo non habebant fidem. Primò negari potest antecedens juxta dicta num. 5. ex Disputatione II. sect. quinta & sexta. Secundò, etiamsi concederetur eos habuisse evidentiam attestationis divinæ, seu clarè cognovisse Deum mysteria illa ipsis revelare, species tamen obscuræ de revelatione quam in hac vitâ habebant, etiamnum manent, & per hanc revelationem credere hæc mysteria possunt; Fidem namque & scientiam de eodem objecto stare simul in eodem intellectu posse ostendi Disput. 50. Log. sect. 2. & tertiâ. Quod de animabus in Purgatorio dixi, idem de Sanctis illis animabus, quæ usque ad Christi passionem in Limbo detinebantur, dicendum, eas scilicet veram Fidem habuisse, cum necdum fuerint in termino. Aliud est de existentibus in Limbo puerorum, sunt namque in termino, & consequenter Fidem, quæ viatorum propria est, non habent, nec ad beatitudinem æternam, ad quam obtinendam Fides ordinatur, tendunt.

VIII. *Animæ Charitatis in eis regulabatur per Fidem.* Dices: Habebant evidentiam in attestante, ergo non habebant fidem. Primò negari potest antecedens juxta dicta num. 5. ex Disputatione II. sect. quinta & sexta. Secundò, etiamsi concederetur eos habuisse evidentiam attestationis divinæ, seu clarè cognovisse Deum mysteria illa ipsis revelare, species tamen obscuræ de revelatione quam in hac vitâ habebant, etiamnum manent, & per hanc revelationem credere hæc mysteria possunt; Fidem namque & scientiam de eodem objecto stare simul in eodem intellectu posse ostendi Disput. 50. Log. sect. 2. & tertiâ. Quod de animabus in Purgatorio dixi, idem de Sanctis illis animabus, quæ usque ad Christi passionem in Limbo detinebantur, dicendum, eas scilicet veram Fidem habuisse, cum necdum fuerint in termino. Aliud est de existentibus in Limbo puerorum, sunt namque in termino, & consequenter Fidem, quæ viatorum propria est, non habent, nec ad beatitudinem æternam, ad quam obtinendam Fides ordinatur, tendunt.

VIII. *Animæ Charitatis in eis regulabatur per Fidem.* Dices: Habebant evidentiam in attestante, ergo non habebant fidem. Primò negari potest antecedens juxta dicta num. 5. ex Disputatione II. sect. quinta & sexta. Secundò, etiamsi concederetur eos habuisse evidentiam attestationis divinæ, seu clarè cognovisse Deum mysteria illa ipsis revelare, species tamen obscuræ de revelatione quam in hac vitâ habebant, etiamnum manent, & per hanc revelationem credere hæc mysteria possunt; Fidem namque & scientiam de eodem objecto stare simul in eodem intellectu posse ostendi Disput. 50. Log. sect. 2. & tertiâ. Quod de animabus in Purgatorio dixi, idem de Sanctis illis animabus, quæ usque ad Christi passionem in Limbo detinebantur, dicendum, eas scilicet veram Fidem habuisse, cum necdum fuerint in termino. Aliud est de existentibus in Limbo puerorum, sunt namque in termino, & consequenter Fidem, quæ viatorum propria est, non habent, nec ad beatitudinem æternam, ad quam obtinendam Fides ordinatur, tendunt.

VIII. *Animæ Charitatis in eis regulabatur per Fidem.* Dices: Habebant evidentiam in attestante, ergo non habebant fidem. Primò negari potest antecedens juxta dicta num. 5. ex Disputatione II. sect. quinta & sexta. Secundò, etiamsi concederetur eos habuisse evidentiam attestationis divinæ, seu clarè cognovisse Deum mysteria illa ipsis revelare, species tamen obscuræ de revelatione quam in hac vitâ habebant, etiamnum manent, & per hanc revelationem credere hæc mysteria possunt; Fidem namque & scientiam de eodem objecto stare simul in eodem intellectu posse ostendi Disput. 50. Log. sect. 2. & tertiâ. Quod de animabus in Purgatorio dixi, idem de Sanctis illis animabus, quæ usque ad Christi passionem in Limbo detinebantur, dicendum, eas scilicet veram Fidem habuisse, cum necdum fuerint in termino. Aliud est de existentibus in Limbo puerorum, sunt namque in termino, & consequenter Fidem, quæ viatorum propria est, non habent, nec ad beatitudinem æternam, ad quam obtinendam Fides ordinatur, tendunt.

Dico primò: in beatis nec quoad actum, nec quoad habitum de facto reperitur Fides propriè dicta. Hæc communis est Doctorum sententia cum S. Thoma 1. 2. Quæst. 67. a. 3. & 5. desumiturque ex sancto Augustino lib. 14. de Trin. & libro primo de Doctrina Christiana, cap. 37. Quare audiendus non est Gerson tractatu de vitâ spiritali, & Durandus in 3. Dist. 23. dum contrarium asserere videntur. Explicandi etiam sunt Tertullianus lib. de Patientia, cap. 12. Irenæus libro secundo contra hæreses, cap. 47. & Photius Episcopus Constantinopolitanus, dum dicere videntur Fidem manere in patria. Nonnulli, inter quos est Valentia 2. 2. Disput. I. quæst. 5. puncto secundo existimant eos non de Fide propriè dictâ locutos esse, sed de aliâ cognitione Fidei aliquo modo simili. Intelligi etiam possunt de scientiâ in attestante, quam aliqui vocant Fidem, quia est ob auctoritatem loquentis: de qua scientiâ plura statim dicentur.

Prima conclusionis pars, nempe de Fide actuali, probatur ex illo Apostoli 1. ad Corinthios 13. vers. 9. *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus: cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est; tam Fidei scilicet, quam prophetiæ obscura cognitio.* Et paulò post, vers. 12. *Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum.* Versu etiam octavo ejusdem capituli sic habetur: *Charitas nunquam excidit, &c.* secunda item ad Corinthios capite quinto, versu septimo, dicit Apostolus: *Per fidem ambulamus, non per speciem: Fidem opponens visioni.*

Hanc poinde veritatem apertè tradunt Sancti Patres, Sanctus Augustinus sermone 53. de tempore: sanctus Anselmus in illum locum D. Pauli, *Charitas nunquam excidit.* In quem etiam locum sic loquitur Sanctus Hieronymus: *Charitas nunquam excidit, id est ipsa sola permanet in futuro.* Qua de re loquens S. Chrysostomus homilia 34. in locum illam Apostoli, *Major autem horum est Charitas, ideo Charitatem ait esse majorem, quia Fides & Spes transeunt, Charitas autem semper durat.* Hæc ille.

Rationem hujus rei firmam asserre, non ita est facile. Lugo hic, Disput. 17. sect. 3. num. 30. Rationem cur actus Fidei connaturaliter esse nequeat in patria, etiam circa objecta quæ beati non vident in Verbo, hanc asserit: à patria enim, inquit, seu statu beatitudinis quæ est omnium bonorum complexio, abesse debet omne malum, quale est, non formido tantum, sed potentia ad formidandum; licet namque actus Fidei divinæ, cum sit firmissimus omnem actualem formidinem excludat, non tamen per cum excluditur potentia formidandi, ne assentiendo objecto sic obscure proposito incidat in errorem, credendo scilicet Deum id revelasse quod non revelavit; pro illo enim priori nihil est quod impediatur quo minus hoc timere possit: ergo stante visione beatificâ non potest quis elicere actum Fidei. Hoc argumentum prolixè prosequitur Lugo loco citato.

I. *In beatis de facto non datur Fides.*

Quo sensu dicant nonnulli Fidem manere in patria.

II. *Ex divinis Literis ostenditur Fidem de facto non reperiri in beatis.*

III. *Docent Patres Fidem non manere in patria.*

IV. *Ratio cur Fides actualis reperiri nequeat in beatis, non est ita facilis assignandi.*

Viso beatificâ & formidinem excludit, & potentiam formidandi.

TOM. II.

V.

*Ostenditur
prædictam
rationem
non convincere,
quod
nequeat in
beatissimis
actus Fidei.*

*Quis actus
in beato
tollat poten-
tiam formi-
dandi.*

VI.

*Hunc actum
Fidei in beato
sequitur
actus scienti-
æ.*

*Assensus in
attestante
non est prop-
riè Fidei.*

*Modus lo-
quendi non
usurpandus.*

VII.

*Statum bea-
titudinis
nulla decet
obscuritas.*

*In patriâ
non dantur
actus proba-
biles.*

VIII.

*Ostenditur
habitu
Fidei de fa-
cto in beatis
non reperiri.*

*Quod foret
origines so-
lus non
est.*

Hæc tamen ratio mihi non videtur concludere: quamvis enim in modo proponendi hoc objectum nihil sit, quod tollat potentiam formidandi, vel etiam ipsam formidinem, cum modus ille sit obscurus, nec differat, ut supponimus, à modo quo nobis objecta Fidei divinæ proponuntur, aliunde nihilominus & formido tollitur, & formidandi potentia; habet namque semper beatus actum clarissimum & certissimum, quo vel in Verbo videt, vel per scientiam supernaturalem evidentissimè cognoscit se errare non posse, hic vero actus non formidinem tantum errandi tollit à beato, sed potentiam formidandi: sicut scientia, quam beatus semper habet fore ut ipsius beatitudo, seu visio Dei sit æternum duratura, non timorem tantum de illius perpetuitate tollit, sed timendi potentiam.

Intrepidè ergo se ad credendum accingit, cum nôrit se errare non posse. Dices, ergo si objectum illud credat, certò scit ita id se habere, hæc autem est scientia, non Fides. Respondetur, hunc actum scientiæ non antecedere, sed sequi actum illum Fidei; videndo enim hunc suum actum Fidei, & sciendo se non posse errare, infert evidentè objectum illud ita esse sicut actus Fidei dicit; hic autem actus scientificus nullo modo impedit actum illum Fidei, cum, uti dixi, sit eo posterior. Quando autem Deus beato clarè aliquid extra Verbum revelat, ita ut is sciat revelationem illam esse à Deo, assensus inde secutus non est propriè & strictè dicta Fides, cum sit actus clarus & evidens, clarè ostendens, & objectum esse verum, & hanc verè esse revelationem divinam, sicque nulla est obscuritas nec in objecto materiali, nec formali. Quidam tamen hunc actum vocant Fidem, quia est propter auctoritatem extrinsecam, & testimonium loquentis, quamvis clarè cognitum: non tamen est propriè Fides, ut supra vidimus Disputatione undecimâ, sect. primâ: neque hic loquendi modus est usurpandus.

Ratio ergo, cur actus proprius Fidei in beatis reperiri nequeat, est; statum enim illum perfectissimum beatitudinis non decet ulla obscuritas, utpote qui claram & immediatam revelationis ac locutionis Dei cognitionem requirit, nec ullo modo decens & congruum videtur, ut amicus amicum præsentem signis ac mutibus alloquatur, eique mentem suam obscurè aperiat, cum conaturalissimè eum eo clarè loqui possit: ita Suarez hic, Disput. 6. sect. 9. num. 7. Hurtado hic, Disput. 59. sect. 4. §. 15. & alii. Hanc etiam ob causam nullus actus probabilis elici potest à beatis circa res etiam naturales, actus namque omnis probabilis involvit obscuritatem: actus tamen scientificos, etiam abstractivos his de rebus habere statum illum beatificum non dedecet.

Secundam conclusionis numero primo statutæ partem, in patriâ scilicet non dari habitum Fidei propriè dictæ, probant aliqui, quod nimirum toret otiosus, cum nullum actum Fidei ibidem producere hic habitus possit. Sed contra: in corporibus siquidem beatorum post diem iudicii semper manebit potentia vegetativa, nutritiva, & generativa in sententiâ potentias distinguente ab animâ, & tamen nullum unquam actum eliciunt, ergo ex eo præcisè quòd habitus infusus Fidei, qui, sicut alii habitus supernaturales se habet instar potentia, nullum in beatis actum producet, non sequitur in eis non mansurum ad ornatum animæ, & integritatem ædificii

supernaturalis, quemadmodum hæc potentia manent ad ornatum corporis, & integritatem, seu complementum potentiæ materialium. Ratio itaque cur habitus Fidei non maneat in beatis, nec connaturaliter in eis manere possit, est ejus obscuritas: unde sicut numero septimo propterea actum Fidei è patriâ exclusimus, quia est obscurus, idem nunc faciendum de habitu, qui id habet in actu primo, quod actus in secundo.

Hinc infero, inter lumen gloriæ & habitum Fidei esse oppositionem aliquo modo physicam, saltem mediatam; inter visionem verò & actum Fidei est repugnantia immediata quia visio Dei, seu beatitudo directè & immediatè petit ut nullus ibi sit actus obscurus: cum ergo lumen gloriæ mediatè cum actum visionis, habet saltem mediatam oppositionem cum habitu Fidei, qui petit producere actum Fidei.

Nec obstat quod opponunt aliqui, quòd nimirum licet actus inter se subinde pugnent, ut actus currendi & sedendi, non tamen principia imò idem interdum potest esse actuum contrariorum principium, ut eadem voluntas est principium amoris & odii: ita P. Hurtado hic, Disput. 29. §. 11. & Disput. 59. §. 16. Hoc inquam iis quæ jam diximus, non obest: quamvis enim id ita frequenter contingat, univèrsim tamen non est verum; sicut namque peccatum & visio inter se pugnant, ita & lumen gloriæ & peccandi potentia: quod à fortiori dicendum de unione hypostaticâ respectu eorumdem: ut rectè observat Lugo citatus, num. 47.

Dices: Hinc sequitur non dari Fidem etiam humanam inter beatos, cum sit actus obscurus, nihil autem obscurum secundum nos in celo statui potest. Ex aliâ verò parte si, dum beati inter se colloquuntur, unus alteri credere, ejusque dictis Fidem adhibere nequeat, tollitur omne inter eos commercium, & solatium accidentale quod ex mutuâ inter se conversatione percipere possent: sicque perfectissimi illius status felicitas magnam partem minueretur. Respondetur posse beatos sibi invicem credere; hæc tamen non est Fides propriè dicta, nec actus quidquam in se continet obscuritatis aut formidinis, vel formalis, vel radicalis. Quamvis namque hic assensus sit propter testimonium loquentis, cum tamen evidentè sciat is, quem beatus alloquitur, hanc esse locutionem beati, & beatos nec fallere posse nec falli, actus ex his secutus erit evidens, & scientificus, sicut supra Disput. 11. diximus de evidentiâ in attestante ob testimonium divinum clarè cognitum. Et idem est de Angelis vel inter se, vel cum beato loquentibus.

Dico secundò: Per divinam tamen potentiam dari in beatis potest actus, & consequenter habitus Fidei: ita Suarez hic, Disput. 6. Sect. 9. n. 7. qui id non de illis tantum rebus affirmat, quæ beati non vident in Deo, sed de iis etiam, quæ vident, quod mihi videtur probabilis. De primâ parte, iis scilicet quæ non videntur in Deo, minor est difficultas, quid enim vetat, ut Deus obscurè illa revelet, ita ut nec revelatio, nec res revelata nec motiva videantur, in quo casu nihil deest ad verum & proprium actum Fidei. Secunda etiam pars ostenditur; quantumvis enim & Deus & objecta illa clarè in Deo videantur, non tamen est necessarium ut videatur revelatio, sicque cum objectum formale Fidei adhuc maneat obscurum, nec concomitantia visionis circa objectum materiale tollat hanc obscuritatem, non impedit

Habitus Fidei non est in patriâ propter obscuritatem.

*IX. Visio beati-
fica pugnat
immediatè
cum actu
Fidei, lumen
gloriæ medi-
atè cum
Fidei habi-
tu.*

*X. Principia
actuum con-
trariorum
non semper
sibi sunt
contraria.*

*XI. Obiic. Sepò
inter beatos
non potest dari
Fidem huma-
nam.*

*XII. Resp. Possè
beatos sibi
invicem
credere, non
tamen Fidei
propriè dictæ.*

*XIII. Per divinam
potentiam
dari potest
in beatis
actus Fidei,
& habitus.*

*Etiam de
rebus in Deo
visis dari in
beatis potest
verus actus
Fidei divi-
na.*

impedit quo minus res illa credatur Fide divinâ. Unde à fortiori in beatis dari divinitus potest habitus Fidei.

XIII. Probabilius est, amisso in patriâ habitu Fidei, manere habitum piâ affectionis. Quæres, Utrum in beatis maneat habitus piâ affectionis? Negat P. Granado hic, tract. 13. Sect. 1. num. 4. Coninck Disp. 17. num. 43. & alii. Probabilius tamen est piâ affectionis habitum in cœlo manere, tum ad actus aliquos conditionatos eliciendos, ut, Si Deus me juberet credere, crederem: tum etiam ad actum gaudii de assensu Fidei in hac vitâ seu viâ olim habito: qui actus quamvis produci possunt ab habitu charitatis, si quis nimirum eos elicit præcisè quia Fides placet Deo, possunt nihilominus elici ex affectu erga honestatem, quæ relucet in credendo, hic autem affectus propriè spectat ad habitum piâ affectionis. Hanc itaque sententiam tenet Suarez hic, Disp. 6. Sect. 9. num. 7. quoad actum illum conditionatum: & quoad habitum Disp. 7. Sect. 5. num. 4. Hurtado Disp. 29. Sect. 2. §. 11. & alii.

SECTIO TERTIA.

Vtrum in damnatis reperiatur Fides.

I. DE potentia Dei absolutâ posse in damnatis dari tam habitum quam actum Fidei infusâ, nulli dubium est, cum Fides peccato mortali non repugnet, nec cum statu damnationis essentiali habeat impossibilitatem. Sermo itaque in præsentem solum est de potentia ordinariâ, & utrum de facto in damnatis & dæmone deatur actus vel habitus Fidei infusâ.

II. Prima sententia affirmat, Fidem etiam infusam in damnatis reperiri, si eam in hac vitâ habuerint: ita Durandus in 3. dist. 23. q. 9. idem docere videtur Halensis 3. p. quæst. 64. membro primo, quam etiam sententiam tradere videtur Magister in 3. Dist. 23. quæst. 9. §. 4. & ex recentioribus probabilem eam existimat Valentia & Salmeron, hic Disp. 3. in Epistolam Jacobi, ille Tomo tertio, Disp. 1. quæst. 5. punct. 2. Idem docet P. Justinianus in illum locum Divi Jacobi. Fundatur hæc sententia in illo Jacobi 2. vers. 19. dæmones credunt, & contremiscunt, ubi loqui videtur Apostolus de actu Fidei infusâ, alioqui invalida foret ejus argumentatio, hoc enim exemplo utitur ad probandum, Fidem, etiam infusam, non sufficere ad justificationem & salutem, cum, inquit, dæmones credant, qui nihilominus in peccato persistunt & damnatione.

III. Contraria tamen sententia planè est tenenda, nempe nec in hominibus damnatis, nec dæmonibus reperiri actum aut habitum Fidei infusâ, nec de potentia ordinariâ reperiri in iis posse, licet possint de potentia absolutâ, ut dictum est numero primo. Hæc est expressa mens S. Thomæ hic, quæst. 5. art. 2. Cæretani ibidem, Sancti Bonaventuræ in 3. dist. 25. art. 2. quæst. 3. Gabriëlis quæst. 2. art. 3. tenet etiam Suarez hic, Disp. 6. Sect. 9. num. 9. & Disp. 7. Sect. 5. Bannez hic, quæst. 5. art. 2. dub. 1. dicens contrariam sententiam esse periculofam, & errori proximam. Turrianus hic, Disp. 43. dub. 3. Hurtado hic, Disp. 59. Sect. 2. qui tamen contrariam opinionem affirmat non esse censurâ dignam.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

nam. Eandem sententiam tenet Lorca Disp. 30. num. 4. Granado hic, Tract. 13. Sect. 1. n. 5. & alii.

Probatur primò: Fides siquidem est fundamentum salutis, & ad æternam beatitudinem consequendam ordinatur, utpote quæ est juxta Apostolum sperandarum substantia rerum, quarum prima & præcipua est gloria cælestis: damnati autem cum è cœlo in perpetuum exclusi sint, æternisquæ supplicii addicti, & insuper in statu desperationis versentur, nec consequi beatitudinem, nec eam sperare possunt. Confirmatur: ad Fidem namque, ut in superioribus ostensum est, requiritur piâ affectio, damnati verò nullum piûm & honestum actum habent, aut habere possunt, præsertim cum in malo maximè sint obstinati.

Probatur secundò: Actus Fidei infuse ut eliciatur, requirit auxilium supernaturale, gratuito à Deo concessum; cum ergo damnati ac dæmones non sint in statu misericordiæ, sed pœnæ & vindictæ, nec gratiæ ac justificationis, ad quam obtinendam, ut diximus, Fides ordinatur, capaces, non est cur Deus auxilium hoc supernaturale iis largiatur. Multo minùs conservabit in damnatis Deus habitum supernaturalem Fidei, sed eum tollet, juxta illud Lucæ 19. vers. 26. Et quod habet auferetur ab eo: cui consonat illud Divi Dionysii de Divinis nominibus, cap. 4. ubi ait cavere damnatos omnibus divinis donis. Unde dicit Christus, sanctum non dari canibus, nec margaritas projici ante porcos. Quare licet in hac vitâ Fidei habitus non auferatur nisi ratione infidelitatis, in inferno tamen auferatur à damnatis ratione status, licet multi ex iis actum infidelitatis nunquam elicerint.

Objicies primò illud Jacobi 2. vers. 19. dæmones credunt, & contremiscunt, quod Apostoli dictum contrariæ sententiæ auctores contendunt intelligi debere de Fide supernaturali, & infusâ, ut numero primo dictum est. Respondetur primò cum Suarez hic, Disp. 6. Sect. 9. sine, actus illos Fidei in dæmonibus non esse liberos, sed coactos, ut postea declarabitur, nec ad sui productionem requirere piâ affectionem, sicquæ esse naturales, non infusos. Ad illud verò Apostoli dico, solum scriptum ab eo hoc fuisse contra illius temporis hæreticos, qui Fidem sine operibus dicebant sufficere ad salutem, nec de modo credendi cura ipsis erat, sive supernaturalis esset, sive naturalis, libera vel necessaria, sed tantum de rebus creditis. Fidem proinde, quæ ea cunque esset, modò firma foret & sine hæsitatione, ad justificationem, æternæque vitæ adeptionem sufficientem esse aserebant. Illos itaque exemplo dæmonum refellit S. Jacobus, hi siquidem Fidem habent, per eam tamen nec justificantur, nec consequuntur salutem, nec eam unquam consequuntur, aut consequi possunt.

Secundò dici potest, scòpum Apostoli hoc loco fuisse ostendere Fidem sine operibus esse mortuam, hoc autem probat per Fidem illam dæmonum, quam omnes norunt esse mortuam, quia est infructuosa; si ergo, inquit S. Jacobus, Fides tua sit sine operibus, non est magis viva nec fructuosa, quam Fides dæmonum, qualiscunque demum hæc eorum Fides sit, libera an necessaria; nec enim, juxta Divum Jacobum, inde Fides est viva, quòd sit libera, sed quòd ex eâ bona opera procedant, sicut fructus ex arbore, & propterea Fides dæmonum, ut docet Apostolus, est mortua, quia nulli ex eâ bonorum operum fructus

IV. Damnati cum in statu damnationis & desperationis sint, nec consequi beatitudinem nec eam sperare possunt.

V. Damnati sunt in statu pœnæ & vindictæ, nec ullam Dei misericordiam merentur.

Damnati & homines damnati, ratione status privantur donis supernaturalibus.

VI. Quo pacto intelligendum sit dictum illud: dæmones credunt, & contremiscunt.

Sui temporis hæreticos refellit hic S. Jacobus.

VII. Intentum Apostoli est ostendere Fidem sine operibus esse mortuam.

Hæc ostendit ex Fide in dæmonibus reperiri.

TOM. II.

fructus enascuntur. Fidem verò sine operibus esse mortuam, aliis rationibus ibidem ulterius ostendit.

VIII. Fides damnatum est naturalis, & necessaria.

Quæres, qualifnam sit hæc Fides, quam in demonibus reperiri affirmat Apostolus? Respondetur imprimis esse naturalem, ex naturali Dei revelatione ipsis factâ ortam. Deinde non est libera, sed necessaria & coacta; ad quam proinde elicendam nullus prærequiritur actus voluntatis, nec pia affectio. Variis autem modis contingit hæc necessitas; primò enim evidenter evidentiâ in attestante sciunt se propter sua peccata esse ad æterna illa supplicia damnatos, Deo nimirum hoc iis ita revelante, ut nec de revelatione ipsâ, nec de re revelatâ dubitare possint. Unde Fides, quam habent dæmones & damnati, non est propriè Fides, sed scientia in attestante, quæ tamen, ut supra vidimus, cum sit per motivum extrinsecum, propter testimonium scilicet loquentis, vocatur Fides. Eodem etiam modo evidenter sciunt futuram hominum resurrectionem, & iudicium universale, sequæ post illud perpetuò conclusum iri in inferno. Hæc verò & alia, de quibus in fine numeri sequentis, sive à Deo ipsis immediatè revelentur, sive per Angelos, sciunt certissimè ita se habere, & ex his revelationibus evidenter ac necessariò deducunt, cum certò sciunt sanctos Angelos mentiri non posse.

Est etiam evidens in attestante, & non requiritur piâ affectionem.

IX.

Satisfit duobus locis Angelici Doctores, quibus statueretur videtur Fidem in damnatis.

Objicies secundò Sanctum Thomam 2. 2. quæst. 18. art. 3. ad secundum, ubi hanc inter Fidem & Spem differentiam constituit, quod Spes in damnatis non maneat, maneat autem Fides. Respondetur solum velle Sanctum Doctorem manere in damnatis Fidem naturalem, cum in illis nulla omnino Spes maneat, nec supernaturalis nec naturalis. Neque etiam obstat quod Sanctus Thomas 1. parte, quæst. 64. art. 1. corpore dicit, nempe cognitionem, quæ est per gratiam, & in speculatione sita est, non esse penitus à malis angelis ablatam. Respondetur enim cognitionem illam per gratiam non capi à Sancto Doctore pro notitiâ supernaturali, seu actu ex gratiâ & auxilio supernaturali elicitò, sed objectivè, id est, pro notitiâ de objectis seu mysteriis supra naturam, quæ ipsis omnino gratitudò, & hoc sensu per gratiam, seu ex gratiâ revelantur, quæ naturali lumine assequi per se nunquam potuissent, ea tamen jam actu naturali post revelationem cognoscunt. Nonnulla etiam, quæ Deus facere decrevit, ipsis à Sanctis Angelis Dei permisso communicantur, & hæc etiam dici possunt cognosci per gratiam, quia eorum notitiâ ipsis naturaliter non debetur.

Quid hoc loco sit iuxta D. Thomam cognitio per gratiam.

X.

Quamvis in damnatis manent character, non tamen manent Fides.

Objicies tertio: Manet in damnatis Character, qui secundum communem Theologorum sententiam est quid supernaturale, ergo in iis reperiri similiter poterit Fides. Negatur tamen consequentia: obstat enim tum actui tum habitui Fidei status damnationis, ut hæc Sectione declaratum est. Deinde Fides est donum longè præstantissimum, & non dandum canibus; character verò, quamvis sit quid supernaturale, est tamen inferioris ordinis, & quid merè mortuum, manetque non ad ornatum, sed ad ignominiam, & confusionem damnatorum, eosque, qui illo insigniti sunt, summæ arguit ingratitude. Manet in super in damnatis character ad fideles ab infidelibus distinguendos.

XI.

Omnium objectorum

Ad varia itaque objecta modo dicto credenda necessitantur dæmones: existimo nihilominus eos non necessariò credere omnia, habent enim

etiamnum species memorativas diversarum rerum, quæ obscurè iis cum motivis credibilitatis in viâ proponebantur, quæque moralem tantum certitudinem pariunt, non evidentiâ: quantumvis namque motiva, eorumque vim penetrent, cum tamen hæc moraliter solum, non metaphysicè cum rebus revelatis connectantur, non possunt eos necessitare, seu cogere ad assensum. Hoc tamen non obstante arbitror eos de his objectis non habere Fidem, etiam naturalem; ex perverissimâ enim voluntate, summòque in Deum odio credere ei nolunt, nisi ubi per evidentiâ coguntur, nec actum Fidei ob illius auctoritatem elicere, etiam si sibi invicem fallacissimis, ac mendacissimis, nullaque Fide dignis, adhibere Fidem velint.

Fides non habet demones evidentiâ in attestante.

Objecta quædam cum morali rationem evidentiâ ipsi proponuntur.

SECTIO QUARTA.

Annotantur quedam circa augmentum Fidei.

FIDEM majorem in uno esse quàm in alio indubitatum est, idque tum ex parte objecti, tum subjecti. Major, inquam, est Fides ex parte objecti, non formalis primarij; hoc enim est prima veritas, una & simplicissima, quæ proinde eadem indivisibilis est in omni actu Fidei. Major itaque est Fides in uno quàm in alio ex parte objecti materialis, quatenus nimirum Fides in uno ad plura, saltem explicitè extenditur quàm in alio, sicque ipsius Fides est major extensivè quàm sit Fides hujus, cum ille plurium objectorum, seu mysteriorum Fidei habeat cognitionem explicitam.

I. Fides major in uno est quàm in alio, id est, ex parte objecti.

Fides etiam, ut dixi, major est ex parte subjecti, idque tum ex parte intellectus, tum voluntatis: ex parte voluntatis, dum quis promptius, majorèque cum devotione se ad credendum applicat: ex parte verò intellectus, dum majore cum firmitate quis objectis creditis adhæret, magisque immobiliter, quod exinde colligitur, quia difficilius ab assensu iis præbendo dimoveatur: sicut quamvis omnes qui vero actu charitatis Deum amant, eum diligant super omnia, alius tamen alio firmitus hoc sensu cum amare arguitur, dum gravissimis etiam tentationibus appetitus, ab ejus amore non desistit, cum alius levi etiam tentationi cedat, Deique amorem facile relinquit: quemadmodum firmiores agere radices censetur arbor, quæ maximâ ventorum vi extirpari nequit, quàm quæ levi flatu dejicitur. Videatur S. Thomas 2. 2. quæst. 5. art. 4. ubi S. Doctor rem hanc optimè declarat.

II. Fides ex parte subjecti major est tum in intellectu, tum in voluntate.

Firmius creditur qui desistit à fide de divinorum.

Si quis verò ulterius quærat unde hæc major firmitas assensus Fidei in uno quàm in alio proveniat: ex duobus præcipuè capitibus hoc potest contingere, primò ex simplicitate credentis, qui cum non adeo perspicacis interdum sit ingenii, argumentorum ac rationum vim quæ Fidei mysteria apparenter impugnant, non ita penetrat, ex quo fit, ut sophismatum illorum subtilitate, & apparente efficaciâ non moveatur, sed quo simplicius, eo confidentius incedat, & in Ecclesia, ducis infallibilis auctoritate recumbens, argutias illas ac technas in hominum perniciem inactas, feliciter declinet.

III. Expluribus capitibus potest hæc major firmitas in uno quàm in alio.

Secundò econtrariò hæc major firmitas Fidei provenire in quibusdam solet ex præstantiâ intellectus.

IV.

Ingenii acumen. Et ad doctrinam ad fidei firmitatem non potest conducant.

Virtutis virtus domini promittitur, affurgit.

V. Firmidus Deo super omnia credit unius quam alius.

VI. Probatur habitus fidei augeri posse quoad intensiorem.

tellectus. Cum enim summam ingenii vi & acumen polleant, excellentique insuper doctrinam sine instructi, fucatum à verò, adulterinum à sincero, vitiosum ab integro discernunt, & paradoxissimos contra Fidei mysteria propositos nullo negotio dissolvunt, eorumque vanitatem ac fallaciam advertentes, ut nullius momenti contemnant, quoque pluribus istiusmodi hæreticorum figmentis ad aliquem Catholicæ Ecclesiæ articulum negandum alliciuntur, eo illum constantius amplectuntur, firmiusque dogmatibus Fidei veluti per antiperistasin adherent.

Hinc itaque oritur duplex firmitas supra, numero secundo posita ex parte scilicet tum intellectus, tum voluntatis; hæc namque firmior efficitur in operando, ille in assentiendo, Deoque super omnia firmius & constantius credit: sicut homo quispiam firmius Deum amat super omnia, dum ex variis, quibus petebatur, tentationibus victor evadens, & hunc amoris actum, & virtutis exercitationem sibi reddidit faciliorem.

Variis ergo modis, ut dictum est, augeri potest Fides, nec in omnibus fidelibus est æqualis. Hinc Lucæ 17. v. 6. dixerunt Christo Apostoli: Domine adauge nobis fidem. Hinc etiam Ecclesia in quadam oratione Deo dicit: Da nobis Fidei, Spei, & Charitatis augmentum. Quod etiam probatur ex illo Apostoli 2. ad Corinthios 10. v. 15. Crescentis fidei vestra, ergo juxta Apostolum Fides accipit incrementum, & augeri potest quoad intensiorem.

SECTIO QUINTA.

Varia inquiruntur circa augmentum intensivum habitus Fidei.

I. Virtus Fidei augetur per actus informes.

His ergo positis, quaritur primò, utrum habitus intensivè augetur per actus Fidei informis, seu in eo qui habet fidem sine gratiâ, & charitate? Qui Fidei habitum dicunt nunquam infundi ante charitatem, dicere similiter necessariò debent fidem per actus fidei informes non augeri; non enim est major ratio, cur habitus Fidei in peccatore sine gratiâ existens, per actus Fidei supernaturales, ab eo elictos augetur, quam cur ob similes actus peccatori fidem habitualement nondum habenti habitus Fidei primò infundatur.

II. Probabilis est habitus fidei per actus hujusmodi augeri.

Nos verò qui supra cum Suarez lib. 9. de Gratiâ, cap. 4. Vasquez, Turriano, Coninck, & aliis diximus. quando quis primò actum Fidei supernaturalem elicit, habitum Fidei illi statim infundi antequam sit dispositus sufficienter ad justificationem, sicque prius quam recipiat gratiam, jam etiam dicimus habitum Fidei post amissam gratiam, in peccatore persistentem augeri per actus Fidei informes, saltem habitu intensiores in eo qui gratiam nondum recuperavit. Ratio est, sicut namque primus actus fidei supernaturalis in Catechumeno est dispositio sufficiens per modum meriti de congruo ad movendum Deum ut habitum Fidei ipsi primò infundat, quamvis ille actus sit informis, eodem modo actus informes Fidei esse possunt dispositio tanquam meritum de congruo, ut Deus habitum Fidei quem jam ille recepit, vel qui amissâ gratiâ remanet in peccatore, augeat, aliumque & alium ei gradum adiciat. Hoc proinde tenet Turrianus Disp. 45.

Sicut primò infundat, ita augeri potest habitus fidei per actus informes.

dub. 1. Lorca Disp. 32. sine, Bannez, Valentia, & alii, quia nimirum est actus illi, cum sint sine gratiâ, non sint meritorii de condigno augmenti habitus fidei, possunt tamen esse meritorii de congruo.

Hinc infero, posse habitum supernaturalem Fidei in justo intensiorem esse cæteris habitibus infusis. Ratio est: potest namque justus qui fidem habens & habitum fidei supernaturalem, & reliquos infusos valdè intensos labi in peccatum aliquod mortale, quo in casu habitus omnes infusos præter habitum Fidei & Spei amittit, quem etiam habitum Fidei, dum homo ille in peccato manet, augere potest, & paulatim eum reddere intensiorem, deinde justificari potest per gratiam multo minus intensam quam sit hic habitus fidei, habitus autem alii infusi ejusdem sunt intensiōnis cum gratiâ, ergo interdum non sunt adeo intensi in justo ac habitus infusus Fidei.

Quaritur secundo, Utrum sicut habitus infusus Fidei (idem est de habitu Spei) augetur ita etiam interdum minuatur, licet totus ille habitus Fidei non destruat. Bannez hic, quest. 4. art. 5. dub. 1. tam de habitu supernaturali Fidei, quam Spei, admittit e tanquam probabile videtur utrumque in peccatore minui. In hanc tamen sententiam acriter invehuntur recentiores Theologi, Turrianus hic, Disp. 45. dub. 3. Hurtado Disp. 61. sect. 4. & alii, estque communis Theologorum sententia habitum Fidei infusum nunquam paulatim minui.

Ratio autem est; Nam juxta Tridentinum Sess. 6. cap. 15. quamvis gratia per omne omnino peccatum mortale amittatur, habitus tamen Fidei non amittitur nisi per peccatum infidelitatis: qua de causâ eodem modo procedendum docent Theologi de habitu Fidei ac de gratiâ, sed gratiam per peccata venialia non minui certum est, ergo nec minuitur habitus Fidei. Confirmatur: si enim per peccata venialia infidelitatis Fidei habitus minuatur, posset paulatim per frequentia hujusmodi peccata venialia penitus amitti, cum singula partem illius tollant: quod à fortiori urget contra eos qui per quodvis peccatum mortale aliquid habitus Fidei dicunt amitti; sic enim tandem amitteretur totus. Nec ullum habet fundamentum quod affirmant aliqui, habitum scilicet infusum Fidei minui per primum peccatum mortale, non per sequentia, hoc inquam, gratis dicitur; cum enim peccata mortalia sequentia sint ejusdem rationis cum primo, imò aliquando multo graviora, nulla est ratio cur non æquè per illa minuatur habitus Fidei, ac per primum.

Quaritur tertio, Utrum habitus infusus Fidei augetur per actus Fidei habitu remissiores. Hæc difficultas communis est Spei & Charitati, & in materiâ de Charitate tractari plerumque ab auctoribus solet, ac proinde ibi commodius examinabitur: ubi etiam dicitur utrum habitus infusus Fidei augetur intensivè per actus aliarum virtutum.

Quaritur quarto, Num habitus infusus Fidei, quem supra diximus augeri intensivè per actus, saltem habitu intensiores, augmentum hoc ab his actibus accipiat physicè: & eadem difficultas procedit de habitu Spei & Charitatis. Sermo autem est de virtute connaturali horum actuum, in sententiâ enim, quam Disp. 27. Physicæ defendi, dari scilicet potentiam obedientialem latam, non est dubium quin possint habitus Fidei,

III. Intensior in justo esse potest habitus supernaturalis Fidei cæteris habitibus infusis.

IV. An habitus infusus Fidei & Spei in peccatore interdum minuatur.

V. Eodem modo loquitur Tridentinū de habitus Fidei, ac de gratiâ.

Si habitus Fidei minuatur per alia peccata, quam infidelitatis, paulatim totus per illa tollitur.

VI. Verum augetur per actus habitus remissiores.

VII. An habitus infusus Fidei augetur per actus physicæ.

TOM. II.

Spei & Charitatis, aliique omnes supernaturales ab actibus produci: imò aliqui affirmant habitus hocce supernaturales de facto ab actibus supernaturalibus augeri, imò etiam posse connaturaliter primò ab iis produci.

VIII.

Nec habitus infusus Fidei, nec alii ab actibus supernaturalibus produciuntur.

Dicendum nihilominus cum communi Theologorum sententiâ habitum supernaturalem Fidei, idem est de aliis, non produci nec augeri ab actibus Fidei supernaturalibus, sed & primum esse & augmentum à Deo immediatè accipere. Ratio est primò; hi namque habitus à Theologis vocantur per se infusi, hoc tamen non haberent, si ab actibus producerentur vel auferentur, sed essent habitus acquisiti per actus supernaturales, sicut alii acquiruntur per actus naturales.

IX.

Alii actus supernaturales non produciunt habitus supernaturales, ergo nec actus Fidei produciunt habitum Fidei.

Probatur conclusio secundò: Peccatores namque, dum adhuc in statu peccati mortalis persistunt, multos actus bonos supernaturales eliciunt virtutum moralium, hi tamen actus non produciunt habitus infusos suarum virtutum; actus enim supernaturalis iustitiæ in peccatore non producit habitum supernaturalem iustitiæ, nec actus supernaturalis misericordiæ habitum supernaturalem misericordiæ, hi quippe habitus nunquam reperiuntur sine gratiâ, ergo nec habitus supernaturalis Fidei produciuntur per supernaturales actus Fidei, cum eadem sit proportio illorum habituum supernaturalium ad suos actus, ac habitus Fidei ad suos.

X.

Sequatur hos habitus supernaturales augeri, etiam in cælo.

Probatur tertio: Si enim actus supernaturales habeant vim physicam producendi, vel augendi habitus suos infusos, ergo etiam in cælo eos augebunt, cum illic varios actus supernaturales variarum virtutum beati etiam liberè eliciant; hoc autem ab omnibus negatur, nec enim dicunt Theologi hos in cælo unquam augeri, sed in eadem mensurâ seu intensiōe semper manent, in qua erant dum iustus ex hac vitâ discessit.

Confirmatur: horum enim habituum seu virtutum augmentum est præmium bonorum operum, & illorum gratiâ Deus his virtutibus novos & novos gradus tanquam ob merita adjungit: hoc ergo augmentum non debet ab his actibus seu operibus produci, sed à Deo horum actuum intuitu infundi; hoc namque in omni alio merito tum naturali, tum supernaturali cernimus, præmium siquidem non actu seu opere meritorio physicè producitur, sed meritum tanquam causa moralis movet præmiantem ad præmium illud per se largiendum.

Dices: Actus naturales augent habitus acquisitos, ergo & actus supernaturales augere possunt habitus supernaturales, eadem enim est utrobique proportio. Negatur tamen consequentiâ, tum ob rationes jam allatas, tum quia habitus infusi sunt per modum potentiæ; unde sicut non possunt primò ab actibus produci, ita nec augeri, omnis namque actus potentiam suam supponit, unde sicut in naturalibus nulla potentia à suis actibus producitur, ita nec in supernaturalibus. Habitus verò acquisiti, cum non dent simpliciter posse, sed tantum faciliè, potentiam jam supponunt, & eam tantummodo inclinant ad promptius agendum.

Quæritur quintò: Si habitus Fidei per peccata non minuat, ut supra, num. 4. diximus, unde proveniat ut Fides debilior sit in peccatore, quàm in iusto. Respondetur, hoc non ex eo procedero, quòd quidquam de habitu Fidei per peccata mortalia tollatur, sed quia peccatori non dantur peculiariora illa auxilia & lumina, quibus Fides excitatur & illuminatur ad operandum. Sicut quamvis similis planè sit intellectus in docto & indocto, ille nihilominus promptius multo de variis rebus discurret, quia plura habet principia, seu lumina naturalia, quæ ipsum excitant & juvant, quibus alter caret.

Physicæ habituum virtutum augmentum produciuntur ab actibus obsequantiæ rationi & præmiis.

XI. *Differentia inter augmentum habituum acquisitorum & supernaturalem.*

XII. *Ratio cur Fides debilior sit in peccatore, quàm in iusto.*

